

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

tlf. 95 19 68 00/01

mail: post@diskrimineringsnemnda.no

hjemmeside: www.diskrimineringsnemnda.no

Sak nr. 23/2009

Sakens parter:

A

Justis- og politidepartementet

Uttalelse av 25. september 2009

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sammensetning:

Aslak Syse, leder

Gudrun Holgersen, nestleder

Hege Skjeie

Selma Ilyas

Jan Tøssebro

Under noe tvil finner Innstillingsrådet at C går foran Z. C er utvilsomt en meget dyktig dommer. Spørsmålet er hvorledes hun vil fylle embetet som leder ved X tingrett. C overbeviste ikke i intervjuet når det gjelder lederegenskaper. Inntrykkene derfra må suppleres med referanseopplysningene fra hennes tid som konstituert sorenskriver ved [redacted] tingrett, og resultatene som domstolen leverte med hensyn til saksavvikling og beholdninger under hennes ledelse. Som det er redegjort for ovenfor, er enkelte av referansepersonene kritisk til Cs kandidatur i den foreliggende konkurransen. Zs lederegenskaper er generelt sett klart bedre dokumentert. Men det er for hans del tale om ledererfaring som ligger et godt stykke tilbake i tid, og som heller ikke er domstolsrelatert. Det er ved den innbyrdes vurdering av disse også lagt vekt på Zs begrensede erfaring generelt med arbeidet i domstolene.

Domstolsadministrasjonen slutter seg til denne innstilling.

Innstillingsdokumentet inneholdt også følgende vurdering av ledelsesutfordringene:

X tingrett er en nylig sammenslått domstol. Det gir påtroppende sorenskriver utfordringer i form av å skulle forene kultur og ansatte fra de opprinnelige domstolene til en ny, felles og velfungerende enhet.

Saksporteføljen ved domstolen blir avviklet med tilfredsstillende hastighet. Det er ingen restanseproblematikk som representerer særlig utfordring for den påtroppende leder. Det er heller ikke uttalte personalproblemer som vil kreve domstolleders fokus.

Den som utnevnes til ny domstolleder bør være en person med allsidig erfaring, herunder prosesserfaring med både sivile og straffesaker. Videre må det legges vekt på faglig dyktighet, fleksibilitet, entusiasme, evne til å engasjere og motivere medarbeidere – og ikke minst; en klart uttalt interesse for domstolsledelse. Den nye domstollederen må være en tydelig person som gjennom daglig tilstedeværelse ønsker å styre utviklingen av X tingrett.

Innstillingsdokumentet fra Innstillingsrådet inneholdt ingen beskrivelse eller vurdering av spørsmålet om kjønnskvalifisering.

Innstillingen ble oversendt Justis- og politidepartementet. Sivilavdelingen i departementet utarbeidet notat om saken til departementsledelsen. I påtegninger til notatet ble det argumentert for at C burde utnevnes som sorenskriver. Påtegningen fra avdelingens leder kritiserte innstillingen for nærmest å se bort fra Cs periode som konstituert sorenskriver i [redacted]. Videre ble det påpekt at innstillingen la for lite vekt på de gode referanseuttalelsene som C hadde fått. Påtegningen fra avdelingsleder endte slik:

Det er underlig å bare basere seg på intervjuet hvor hun ikke gjorde det så godt, når man har flere års praktisk erfaring som sorenskriver. Også tatt ”kvinneprofilen” i fht. domstolledere tror jeg at jeg hadde satt C på 1. plass.

I påtegning fra departementsråden ble det understreket at det skal mye til før departementet fraviker en enstemmig innstilling fra Innstillingsrådet. Departementsråden mente at C var minst like godt kvalifisert som de to andre innstilte kandidatene. Ut fra dette mente departementsråden at departementet ikke vil få noen problem i forhold til likestillingsloven/-ombudet ved å ansette henne.

Kongen i Statsråd utnevnte 21. november 2008 C til sorenskriver ved X tingrett. C tiltrådte embetet 1. januar 2009.

C var tingrettsdommer ved [redacted] tingrett fra 1993 til 2008. Hun var også konstituert sorenskriver ved samme tingrett fra 2003 til 2008. I denne perioden arbeidet hun fra september 2003 til juni 2004 i Kosovo på oppdrag for Nordem beredskapsgruppe. Videre var hun i Afghanistan fra september 2005 til september 2006 som medlem av Justisdepartementets styrkebrønn.

Fra april 2008 arbeidet C som tingrettsdommer ved nye X tingrett. Samme måned ble hun utnevnt til dommer ved Stavanger tingrett.

C har også arbeidet en kort periode som konstituert lagdommer (to måneder), og som advokat og dommerfullmektig. I perioden 1987 til 1990 arbeidet hun som konsulent i utenriksdepartementets rettsavdeling. Fra 1984 til 1987 arbeidet hun som juridisk konsulent og førstekonsulent i Direktoratet for arbeidstilsynet. C tok juridisk embetseksamen i 1986 med samlet karakter 2,75.

A arbeidet som dommer ved Bergen byrett 1997-98 og tingrettsdommer ved [redacted] tingrett fra 2001 fram til dommerstillingen ble overført til X tingrett i april 2008. I perioden 1. februar 1998 til 31. desember 2000 var han konstituert sorenskriver ved [redacted] herredsrett. Tidligere har han vært tilsatt ved [redacted] politikammer fra 1986 til 1996, herunder som leder av Retts- og påtaleenheten 1988-94 og 1995-96 og som konstituert politimester 1994-95. Han har også arbeidserfaring fra andre politikamre. Videre har han arbeidet i Justisdepartementets sivilavdeling og som dommerfullmektig og kontorsjef og advokat i [redacted] kommune. A tok juridisk embetseksamen i 1980 med samlet karakter 2,72.

B var tingrettsdommer ved [redacted] tingrett fra 2003 til 2008, med perioder som konstituert sorenskriver under Cs utenlandsopphold (totalt ett år og ni måneder). Han er nå tingrettsdommer ved X tingrett. Tidligere har han arbeidet som advokat i fem år, en kort periode som statsadvokat og som dommerfullmektig og politifullmektig. B tok juridisk embetseksamen i 1992 med samlet karakter 2,65. B har også fullført politihøyskolen, og har arbeidet som politikonstabel og overkonstabel.

I St.prp. nr. 1 (2007-2008) side 47 ble det nedfelt følgende prinsipper for rekruttering av dommere:

Regjeringen mener at høy faglig kompetanse, personlige egenskaper og variert yrkes- og livserfaring er viktig ved utnevning til dommerembeter. Hovedutfordringer er å tiltrekke seg gode søkere til ledige dommerembeter og øke kvinneandelen blant dommerne. Dette er særlig viktig for embetet som domstolleder. Det er også viktig å øke andelen dommere med flerkulturell bakgrunn.

Innstillingsrådet for dommere utga i februar 2007 *Innstillingsrådets praksis/policy-notat*. Notatet har et eget punkt 7 om kjønn. Det opplyses at 80 % av domstollederne er menn. Av søkerne til slike stillinger er 81 % menn. Videre står det:

Målsettingen for Innstillingsrådet er å oppnå best mulig kjønnsmessig balanse både i dommerkorpset som en helhet og i den enkelte domstol...

Innstillingsrådet praktiserer moderat kjønnskvolter, det vil si at kvinnelige søkere blir foretrukket dersom flere kvinnelige og mannlige søkere står tilnærmet likt. Dette gjelder særlig hvor det fra før er mange menn og få eller ingen kvinner i det aktuelle dommerkorps. Men også generelt, ut fra at det i dommerkorpset på landsbasis er en betydelig underrepresentasjon av kvinner. Det er imidlertid ikke aktuelt å anvende prinsippet i domstoler hvor det allerede måtte være en overrepresentasjon av kvinner. Prinsippet anvendes også ved utnevning av domstolledere, hvor kvinnerepresentasjonen på landsbasis er lav. Siden de generelle utvelgelseskriterier som Innstillingsrådet legger til grunn nødvendigvis er noe skjønnsmessige, vil det ofte være rimelig rom for å ivareta behovet for bedring av den kjønnsmessige balansen, samtidig som valget fortsatt gjøres mellom søkere som står tilnærmet likt for øvrig.

Likefullt har Innstillingsrådet i flere tilfeller stått i den situasjon at behovet for utnevning av en kvinne har vært påtakelig, samtidig som det relativt utvilsomt har vært meget sterke mannlige søkere. Innstillingsrådet har i noen få tilfelle innstilt mannlige søkere foran kvinnelige, og deretter registrert at Kongen i statsråd ikke har fulgt Innstillingsrådets innstilling. Et par slike saker er av mannlige søkere brakt inn for likestillings- og diskrimineringsombudet. I en av sakene traff ombudet vedtak høsten 2006 og konkluderte med at Justisdepartementet handlet i strid med likestillingslovens § 4, annet ledd, jfr. § 3, ved utnevning i den aktuelle tingrettsdommerstilling. Ombudet aksepterte moderat kjønnskvolter av kvinner til dommerstillinger, men bygget på at Justisdepartementet ikke hadde oppfylt bevisbyrden etter likestillingslovens § 16 om at den utnevnte og klageren var tilnærmet like godt kvalifiserte.

For Innstillingsrådet er det en stadig utfordring hvordan man skal forene behovet for økt kvinneandel, samtidig som de øvrige kriterier som Innstillingsrådet følger, kan tilsi at en mannlige søker innstilles først.

Behandlingen hos Likestillings- og diskrimineringsombudet og videre saksgang

Ved brev av 24. januar 2009 henvendte A seg til Likestillings- og diskrimineringsombudet. Han mente han hadde blitt diskriminert på grunn av kjønn da han ikke fikk jobb som sorenskriver ved X tingrett.

Ombudet ga uttalelse i saken 29. april 2009. Ombudet konkluderte med at Justis- og politidepartementet ikke hadde brutt likestillingsloven § 4 andre ledd, jf. §§ 3 og 3a, ved utnevningen av sorenskriver.

Når departementet hadde fraveket Innstillingsrådets anbefaling med en generell henvisning til målet om flere kvinner i domstolen, mente Ombudet at det var grunn til å tro at A hadde blitt forskjellsbehandlet i strid med likestillingsloven. Bevisbyrden gikk derfor over på departementet etter likestillingsloven § 16.

Ombudet mente at departementet ikke hadde sannsynliggjort at C var bedre kvalifisert enn A. Departementet hadde imidlertid sannsynliggjort at de to søkerne var tilnærmet like godt

kvalifisert, slik at det var grunnlag for positiv særbehandling av den kvinnelige søkeren etter likestillingsloven § 3a.

A klaget på Ombudets uttalelse ved brev av 12. mai 2009.

Ombudet vurderte saken på nytt, men fastholdt sin konklusjon i saken.

Saken ble oversendt til behandling i Likestillings- og diskrimineringsnemnda ved brev av 9. juni 2009.

Saken ble behandlet i Nemndas møte 25. september 2009 i Oslo. I behandlingen av saken deltok Nemndas medlemmer Aslak Syse (leder), Gudrun Holgersen (nestleder), Selma Ilyas, Hege Skjeie og Jan Tøssebro.

A og Justis- og politidepartementet ved ekspedisjonssjef Anne Herse møtte under Nemndas forhandlinger. Fra Likestillings- og diskrimineringsombudet møtte Elisabeth Lier Haugseth og Stian Sigurdson. Nemndas sekretariat var representert ved Geir Helgeland.

Partenes argumenter:

A mener han ble forbigått i strid med likestillingsloven § 3 da han ikke fikk det utlyste sorenskriverembetet. Han viser til at han ble innstilt som nr. 1 av Innstillingsrådet og at det også var en yngre tingrettsdommer som ble innstilt mellom ham og hun som ble tilsatt.

A viser til sin omfattende ledererfaring innen påtalemyndighet og domstol, samt tilhørende lederopplæring. Dette innebærer at han hadde den klart lengste og mest tungtveiende ledererfaringen blant søkerne.

A er enig at det er nødvendig å utjevne ubalansen mellom kjønnene blant dommerne. Det er således tillatt å prioritere en kvinnelig søker dersom kandidatene er tilnærmet like godt kvalifisert. Tilsettende myndighet har imidlertid bevisbyrden for at kvalifikasjonene er tilnærmet like, jf. likestillingsloven § 16. I denne sammenhengen har det også formodningen mot seg at nr. 1 og nr. 3 i innstillingen har tilnærmet likeverdige kvalifikasjoner.

A viser til Innstillingsrådets bevisste holdning om å benytte moderat kjønnskvoltering. Likevel valgte rådet å innstille to menn foran den beste kvinnelige søkeren. Innstilte nr. 2 var en mannlig tingrettsdommer som var ca. 10 år yngre enn C og A. Etter As oppfatning må dette bety at rådet vurderte ham som betydelig sterkere kvalifisert enn C.

Departementet har ikke gitt noen tilfredsstillende begrunnelse for et slikt standpunkt, og det foreligger ikke noen annen tilfredsstillende forklaring på hvorfor innstilte nr. 3 ble valgt foran innstilte nr. 1 og 2. Basert på Innstillingsrådets opplysninger og objektive kriterier lar det seg også vanskelig gjøre å underbygge det valg departementet gjorde. Innstillingsrådet har vist til

intervju, referanseuttalelser og ledererfaring, og samtlige momenter går i As favør. Det var således ikke noe grunnlag for å fravike Innstillingsrådets innstilling.

Departementet har derfor måttet ty til fordreining av faktiske forhold i et forsøk på å konstruere momenter som kan påberopes til fordel for C. Ombudet har i sitt vedtak lagt til grunn at departementets saksopplysninger om domstolledererfaring var feilaktige. Den angivelige store forskjellen i domstolledererfaring utgjør i realiteten fire måneder, differansen mellom tre år og tre måneder (C) og to år og elleve måneder (A). A mener at denne form for uetterrettelighet med fakta avslører at departementet selv synes å ha mistanke om at utnevnelsen innebar ulovlig diskriminering. Det fremgår uttrykkelig av departementets brev i saken at nettopp den angivelige forskjellen i domstolledererfaring er et dominerende moment for departementet, slik at uetterretteligheten gjelder et sentralt punkt i saken.

Dersom det skal ha noe realitet å påføre departementet bevisbyrden, burde den fordreide fremstilling – og bruk – av faktiske forhold ha store konsekvenser. Departementets troverdighet må betraktes som kraftig redusert.

Ombudets misnøye med andre sider av departementets saksfremstilling må også ses i dette lys. Ombudet er med rette kritisk til at departementet kun kommenterer resultatene etter Cs funksjon som sorenskriver. At også A hadde gode resultater som sorenskriver nevnes ikke. I tilknytning til resultatoppnåelsen, som er basert på tallmateriale på årsbasis, bør en også merke seg at [redacted] tingrett i Cs funksjonstid som sorenskriver ble ledet av tingrettsdommer B – den innstilte nr. 2 – i periodene september 2003 til juni 2004 og september 2005 til september 2006. Resultatene fra alle kalenderårene 2003-2006 er følgelig også preget av hans domstolledervirksomhet, noe som heller ikke er kommentert av departementet. Departementet nevner heller ikke As øvrige ledererfaring i sine vurderinger.

A viser også til Ot. prp. nr. 44 (2000-2001), der det forutsettes at Innstillingsrådets vurdering skal tillegges meget stor vekt.

Justis- og politidepartementet mener at C kunne tilsettes på grunnlag av moderat kjønnskvolter etter likestillingsloven § 3a. Departementet vurderte C som like godt kvalifisert som de andre kandidatene.

Departementet la i den forbindelse vekt på personlige og faglige egenskaper, kjønnsbalansen blant dommere og rekruttering av personer med variert yrkes- og livserfaring. Ut fra en slik vurdering kunne departementet fravike tilrådingen fra Innstillingsrådet for dommere.

Departementet viser til Ot. prp. nr. 44 (2000-2001) der det er uttrykt en målsetning om å øke kvinneandelen blant dommere. I tingrettene er det 50 mannlige og 17 kvinnelige sorenskrivere. Det er ingen kvinnelige domstolledere i lagmannsretten.

For departementet fremstod både A og C som godt kvalifisert til embetet. Begge hadde variert og relevant erfaring, begge er dyktige dommere, og begge hadde ledererfaring. I tillegg ble de gitt gode referanser. Departementet la ikke avgjørende vekt på Innstillingsrådets vurdering av at A gjorde et bedre inntrykk på intervju. C hadde gjennom ca. tre og et halvt år som konstituert leder av [redacted] tingrett dokumentert gode lederegenskaper. Departementet viste blant annet til at tingretten under Cs ledelse hadde levert gode resultater med hensyn til saksavvikling og beholdninger.

C hadde også hatt lederstilling ved domstolen over en lenger periode enn A.

C fikk meget gode skussmål fra flere referanser. En referanse var noe mer kritisk, men det framgikk ikke av Innstillingsrådets innstilling hva referansen var kritisk til. Siden syv referanser ga positive og til dels meget positive karakteristikker av C, fant departementet at det ikke kunne legges særlig vekt på en kritisk referanse som ikke var begrunnet.

Nemndas vurderinger

Saken gjelder utnevning foretatt av Kongen i Statsråd. Nemnda kan ikke fatte bindende vedtak i saken, jf. diskrimineringsombudsloven § 9. Nemnda har imidlertid etter § 7 første ledd annet punktum plikt til å *gi uttalelse om hvorvidt det forhold som er brakt inn for Nemnda, er i strid med likestillingsloven eller ikke*. Uttalelsen vil ikke være bindende.

De faktiske forholdene i saken er bedre opplyst for Nemnda enn de var under Ombudets behandling av saken. Det vises til at Justis- og politidepartementet unnlot å oversende alle relevante dokumenter til Ombudet. Diskrimineringsombudsloven § 11 pålegger offentlige myndigheter å oversende både Ombudet og Nemnda nødvendige opplysninger, men departementet oversendte verken et fullstendig innstillingsdokument eller sitt eget notat om hvilke vurderinger som lå til grunn for å fravike Innstillingsrådets vurderinger.

Nemnda har vurdert saken etter reglene om forskjellsbehandling på grunn av kjønn i likestillingsloven § 3 og reglene om positiv særbehandling i lovens § 3a. Forskjellsbehandling på grunn av kjønn er forbudt etter likestillingsloven § 3 første og andre ledd:

Direkte eller indirekte forskjellsbehandling av kvinner og menn er ikke tillatt.

Med direkte forskjellsbehandling menes handlinger som

- 1. stiller kvinner og menn ulikt fordi de er av forskjellig kjønn,*

Bestemmelsen rammer blant annet vektlegging av kjønn ved tilsetting. Slik vektlegging kan imidlertid være tillatt etter reglene om positiv forskjellsbehandling i likestillingsloven § 3a første ledd første punktum:

Ulik behandling som i samsvar med lovens formål fremmer likestilling mellom kjønnene, er ikke i strid med § 3.

Lovens formål følger av § 1:

Denne lov skal fremme likestilling mellom kjønnene og tar særlig sikte på å bedre kvinnens stilling.

Kvinner og menn skal gis like muligheter til utdanning, arbeid og kulturell og faglig utvikling.

I Ot. prp. nr. 77 (2000-2001) s. 40 vises det til følgende begrunnelse for regelen om positiv forskjellsbehandling:

Særbehandling av det ene kjønn kommer i konflikt med likebehandlingsprinsippet ved at en person får en fordel basert på sitt kjønn. Positiv særbehandling av det ene kjønn må nødvendigvis bety forskjellsbehandling av ett eller flere medlemmer av det annet kjønn. Adgangen til særbehandling bygger imidlertid på en erkjennelse av at formell likestilling eller et diskrimineringsforbud alene ikke er et tilstrekkelig effektivt tiltak for å oppnå likestilling. Denne erkjennelsen forelå allerede i forbindelse med lovens vedtakelse. I forarbeidene framgår det at: «Positiv særbehandling for å fremme likestilling mellom kjønnene kan (...) dårlig forenes med kravet til rettferdig behandling av det enkelte individ. Her står en således overfor to uforenlige målsetninger og må ta et valg. I enkelte situasjoner vil det imidlertid framtre som mer ønskelig ut fra et samlet syn å sikre en mer likelig fordeling av kjønnene enn å sikre full rettferdighet for enkeltindividet.»

Vilkårene for positiv særbehandling utdypes i odelstingsproposisjonen side 41:

For det første må tiltaket være egnet til å fremme likestilling. For det andre må særbehandlingen rettes mot det kjønn som står svakest på det aktuelle området. For det tredje gjelder adgangen til å særbehandle bare til formålet med tiltaket er oppnådd. For det fjerde stilles det krav til proporsjonalitet. Dette innebærer at effekten av særbehandling i likestillingsøyemed må veies opp mot den ulempe det er for dem som blir stilt i en dårligere stilling som følge av særbehandlingen.

Ifølge Ot.prp. nr. 33 (1974-75) s. 34 og 56 skal forskjellsbehandling til fordel for kvinner være vesentlig lettere å godta enn forskjellsbehandling til fordel for menn. Dette er også i samsvar med henvisningen til formålsbestemmelsen i § 3a. Det fremgår av formålsbestemmelsen at loven særlig tar sikte på å bedre kvinners stilling.

I EU-traktaten er adgang til positiv særbehandling fastsatt i artikkel 141 (4):

4. For at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i praksis på arbejdsmarkedet er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager foranstaltninger, der tager sigte på at indføre specifikke fordele, der har til formål at gøre det lettere for det underrepræsenterede køn at udøve en erhvervsaktivitet eller at forebygge eller opveje ulemper i den erhvervmæssige karriere.

Adgangen til positiv særbehandling er behandlet i dommer fra EF- og EFTA-domstolen. For eksempel er det åpnet for å gi en kvinnelig jobbsøker fortrinn ved tilsetning i de delene av offentlig forvaltning der kvinner er underrepresentert (EF-domstolens saker C-409/95 og C-

158/97). Forutsetningen er at kvinnen – på grunnlag av en objektiv og individuell vurdering – er like godt kvalifisert for stillingen som den mannlige søkeren hun går foran.

På den annen side er det sagt nei til ordninger som ekskluderer menn fra å søke spesielle stillinger (EFTA-domstolens sak E-1/02 – øremerking av stillinger ved Universitetet i Oslo) eller som på annen måte innebærer radikal kjønnskvoltering til stillinger, jf. EF-domstolens sak C-407/98.

Ot. prp. nr. 77 (2000-2001) gjennomgikk også forholdet mellom likestillingsloven § 3a og Norges internasjonale forpliktelser. Denne gjennomgangen ble foretatt på et tidspunkt da utfallet av den norske saken for EFTA-domstolen enda ikke var klart (E-1/02). Etter gjennomgangen uttales på side 45 i odelstingsproposisjonen:

Til sist konkluderes det med at fortrinnsrett kan tillates dersom den nasjonale regelen ikke gir automatisk fortrinnsrett og regelen garanterer like godt kvalifiserte mannlige søkere en objektiv vurdering av deres situasjon og der en tar i betraktning alle kriterier som knytter seg spesifikt til hver enkelt kandidat uavhengig av kjønn.

...

Den foreslåtte bestemmelsen om positiv særbehandling i ny § 3a, første ledd, må i alle tilfeller tolkes og anvendes med de begrensninger som måtte følge av Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

Det vises også til praksis fra tidligere Klagenemnda for likestilling. Det vises særlig til sak 4/2005, der Klagenemnda la til grunn at vektlegging av kjønn er tillatt ved ansettelse til stillinger når det ene kjønn er underrepresentert, dersom søkerne er likt eller tilnærmet likt kvalifisert.

I den aktuelle saken har Justis- og politidepartementet lagt vekt på kjønn i valget av hvem som skulle utnevnes til sorenskriver i X tingrett. Nemnda viser til departementets bekreftelse av at C ikke ble ansett som bedre kvalifisert til stillingen enn A. Departementet la imidlertid til grunn at C kunne gå foran de andre søkerne på grunnlag av reglene om positiv særbehandling.

Etter likestillingsloven § 16 er det departementet som har bevisbyrden for at de faktiske forholdene oppfyller vilkårene for positiv særbehandling i likestillingsloven § 3a.

Nemnda viser til at kun 17 av 67 sorenskrivere er kvinner. Ingen kvinner er ledere for lagmannsrettene eller leder i Høyesterett. Det er derfor en sterk underrepresentasjon av kvinner i denne typen offentlige stillinger. Utnevning av en kvinnelig istedenfor en mannlige sorenskriver vil derfor ha stor likestillingsmessig betydning.

Vektlegging av kjønn er også i samsvar med de generelle prinsippene bak utnevnelser av domstolledere. Det er en målsetning å øke kvinneandelen, se blant annet St. prp. nr. 1 (2007-2008) side 47 og Innstillingsrådets praksis/policy-notat.

Ifølge sistnevnte dokument praktiserer Innstillingsrådet moderat kjønnskvoltering. I den aktuelle innstillingen sies det imidlertid ikke noe om slik kvotering er vurdert til tross for at innstillingen gjelder utnevning av en domstolleder, en yrkesgruppe hvor kvinner er sterkt underrepresentert. Selv om dette ikke får avgjørende betydning i den aktuelle saken, mener Nemnda at denne mangelen ved innstillingen er uheldig. En rutinemessig vurdering av

moderat kjønnskvoltering i denne typen innstillinger vil kunne føre til en etterprøving av at Innstillingsrådet også har vurdert om en sammenligning av søkerens kvalifikasjoner gir grunnlag for positiv særbehandling.

Nemnda viser til at C og A har samme utdanning og at begge to har omfattende yrkeserfaring som er relevant for stillingen. Både C og A har fungert ca. tre år som sorenskriver og kan i den forbindelse vise til gode resultater som domstolleder. Begge to har også lang erfaring som dommer. De to kandidatens øvrige yrkeserfaring er ulik. A har blant annet ledererfaring fra politiet, mens C blant annet har hatt to perioder med internasjonale oppdrag.

Ved den videre vurdering har Nemnda delt seg i et flertall og et mindretall.

Nemndas flertall, medlemmene Syse, Skjeie og Tøssebro, mener at det ut fra en isolert vurdering av formell kompetanse er vanskelig å se at den ene av de to er særlig bedre kvalifisert enn den andre.

Denne vurderingen synes også å være i samsvar med Innstillingsrådets samlede vurdering i innstillingen av bakgrunn, utdanning mv. Innstillingsrådet har lagt avgjørende vekt på inntrykk fra intervju og referanser i sin vektning av de enkelte kandidatene. Utdanning og relevant yrkeserfaring ser ikke ut til å ha vært avgjørende for hvem som ble innstilt som nummer en, to eller tre.

Flertallet mener det ikke kan legges avgjørende vekt på at Innstillingsrådet vurderte A som bedre kvalifisert enn C. Som nevnt ovenfor var det inntrykk fra intervju og referanser som var avgjørende for Innstillingsrådets rangering av de to søkerne. Departementet har ikke lagt samme vekt på intervju og referanser som Innstillingsrådet og viser særlig til at kandidatene har fungert over flere år i den samme typen stilling.

Innstillingsrådet og departementet har således en ulik avveining av de forskjellige elementene i kandidatens kvalifikasjoner. Verken Innstillingsrådets eller departementets avveining fremstår som en urimelig eller uforsvarlig kvalifikasjonsvurdering. Flertallet finner det også vanskelig ut fra den fremlagte dokumentasjonen å slå fast at den ene er en mer korrekt kvalifikasjonsvurdering enn den andre.

På denne bakgrunn mener flertallet at vilkårene i likestillingsloven § 3a var oppfylt da departementet utnevnte C til sorenskriver. Flertallet viser i denne sammenhengen særlig til den store skjevheten i kjønns sammensetningen i den aktuelle stillingsgruppen og at det er vanskelig å fastslå om den kvinnelige eller mannlige kandidaten var best kvalifisert. I denne sammenheng har flertallet også lagt vekt på at alle søkerne har blitt vurdert ut fra sine individuelle kvalifikasjoner for stillingen.

Nemndas mindretall, medlemmene Hølgersen og Ilyas, mener at selv om begge søkerne er godt kvalifisert, gir As omfattende ledererfaring fra politiet ham et visst fortrinn foran C. Videre legger mindretallet i større grad enn flertallet vekt på Innstillingsrådets innstilling i sin vurdering av om vilkårene i § 3a var oppfylt. Ifølge innstillingen var C kun under tvil innstilt som nr. 3 til stillingen. Selv om det ikke uttrykkes klart i innstillingen, må Innstillingsrådet ha ment at A var klart bedre kvalifisert enn C.

Etter mindretallets oppfatning er det ikke i tilstrekkelig grad dokumentert at Innstillingsrådets vurderinger var feil. Siden departementet ikke gjennomførte et nytt intervju med A og C,

hadde departementet et mangelfullt grunnlag for å overprøve Innstillingsrådets vurdering av kandidatenes personlige egnethet.

Mindretallet mener derfor at departementet ikke i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at de to søkernes samlede kvalifikasjoner var tilnærmet like. Dermed er det heller ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at vilkårene for positiv særbehandling var oppfylt ved utnevnelsen av C. Utnevnelsen var således i strid med likestillingsloven § 3.

Nemndas uttalelse er gitt under dissens (3-2).

SAK 23/2009

Likestillings- og diskrimineringsnemnda gir følgende uttalelse:

Justis- og politidepartementet handlet ikke i strid med likestillingsloven § 3, jf. § 3a, ved utnevning av sorenskriver ved X tingrett.

Oslo, 25. september 2009

Aslak Syse
leder

Gudrun Holgersen

Selma Ilyas

Hege Skjeie

Jan Tøssebro